

22

I/2017

МУЗИКОЛОГИЈА
USICOLOGY

Урбана
звучна
екологија

Urban Sonic
Ecology

Часопис **МУЗИКОЛОШКОГ ИНСТИТУТА САНУ**
Journal of **THE INSTITUTE OF MUSICOLOGY SASA**

Музикологија
Часопис Музиколошког института САНУ
MUSICOLOGY
Jurnal of the Institute of Musicology SASA

~
22 (I/2017)
~

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК / EDITOR-IN-CHIEF
Ивана Медић / Ivana Medić

РЕДАКЦИЈА / EDITORIAL BOARD
Александар Васић, Ивана Весић, Данка Лајић Михајловић, Биљана Милановић, Весна Пено,
Катарина Томашевић /
Aleksandar Vasić, Ivana Vesić, Danka Lajić Mihajlović, Biljana Milanović, Vesna Peno, Katarina
Tomašević

СЕКРЕТАР РЕДАКЦИЈЕ / EDITORIAL ASSISTANT
Јелена Јанковић-Бегуш / Jelena Janković-Beguš

МЕЂУНАРОДНИ УРЕЂИВАЧКИ САВЕТ / INTERNATIONAL EDITORIAL COUNCIL
Светислав Божић (САНУ), Џим Семсон (Лондон), Алберт ван дер Схоут (Амстердам), Јармила
Габријелова (Праг), Разија Султанова (Лондон), Денис Колинс (Квинсленд), Сванибор Петан
(Љубљана), Здравко Блажековић (Њујорк), Дејв Вилсон (Велингтон) /
Svetislav Božić (SASA), Jim Samson (London), Albert van der Schoot (Amsterdam),
Jarmila Gabrijelova (Prague), Razia Sultanova (Cambridge), Denis Collins (Queensland), Svanibor
Pettan (Ljubljana), Zdravko Blažeković (New York), Dave Wilson (Wellington)

Музикологија је рецензирани научни часопис у издању Музиколошког института САНУ. Посвећен је проучавању музике као естетског, културног, историјског и друштвеног феномена и примарно усмерен на музиколошка и етномузиколошка истраживања. Редакција такође прихвата интердисциплинарне радове у чијем је фокусу музика. Часопис излази два пута годишње. Упутства за ауторе се могу преузети овде: <http://www.doiserbia.nb.rs/journal.aspx?issn=1450-9814&pg=instructionsforauthors>

Musicology is a peer-reviewed journal published by the Institute of Musicology SASA (Belgrade). It is dedicated to the research of music as an aesthetic, cultural, historical and social phenomenon and primarily focused on musicological and ethnomusicological research. Editorial board also welcomes music-centred interdisciplinary research. The journal is published semiannually. Instructions for authors can be found on the following address: <http://www.doiserbia.nb.rs/journal.aspx?issn=1450-9814&pg=instructionsforauthors>

ISSN 1450-9814
eISSN 2406-0976
UDK 78(05)

БЕОГРАД 2017.
BELGRADE 2017

Изјава о тачности / Disclaimer

Садржај објављених текстова одражава искључиво ставове њихових аутора. Уредник и редакција не сnose одговорност за тачност изнетих података. Електронске адресе и линкови су тачни у тренутку објављивања ове свеске. Уредник и редакција не одговарају за трајност, тачност и прикладност линкованог садржаја. / The content of published articles reflects only the individual authors' opinions, and not those of the editor and the editorial board. Responsibility for the information and views expressed in the articles therein lies entirely with the author(s). Electronic addresses and links are correct at the moment of the publication of this volume. The editor and the editorial board are not responsible for the persistence or accuracy of urls for external or third-party websites referred, and do not guarantee that any content on such websites is, or will remain, accurate and appropriate.

ПРЕВОДИОЦИ / TRANSLATORS

Ивана Медић, Зорица Симовић, Милијана Гркајац /
Ivana Medić, Zorica Simović, Milijana Grkajac

ЛЕКТОРИ ЗА ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК / ENGLISH-LANGUAGE EDITING

Иван Муди, Денис Колинс, Ивана Медић /
Ivan Moody, Denis Collins, Ivana Medić

ЛЕКТОРИ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК / SERBIAN-LANGUAGE EDITING

Александра Антић, Јелена Јанковић-Бегуш
Aleksandra Antić, Jelena Janković-Beguš

КОРЕКТУРА / PROOFREADING

Јелена Јанковић-Бегуш / Jelena Janković-Beguš

ДИЗАЈНИ ТЕХНИЧКА ОБРАДА / DESIGN & PREPRESS

Студио Omnibooks, Београд / Studio Omnibooks, Belgrade

ШТАМПА / PRINTED BY

Скрипта Интернационал, Београд / Scripta Internacional, Belgrade

Часопис је индексиран на <http://doiserbia.nb.rs/>, <http://www.komunikacija.org.rs> и у међународној бази ProQuest. / The journal is indexed in <http://doiserbia.nb.rs/>, <http://www.komunikacija.org.rs> and in the international database ProQuest.

Објављивање часописа финансијски су помогли Министарство просвете, науке и технолошког развоја и Министарство културе и информисања Републике Србије, СОКОЈ — Организација музичких аутора Србије и Швајцарска национална фондација за науку (SNSF) у оквиру програма SCOPES. / The publication of this volume was financed by the Ministry of Education, Science and Technological Development and the Ministry of Culture and Information of the Republic of Serbia, SOKOJ – Serbian Music Authors' Organization, and Swiss National Science Foundation (SNSF) within its SCOPES programme.

САДРЖАЈ / CONTENTS

РЕЧ УРЕДНИЦЕ / EDITOR'S FOREWORD
9–14

ТЕМА БРОЈА / THE MAIN THEME
УРБАНА ЗВУЧНА ЕКОЛОГИЈА
URBAN SONIC ECOLOGY

Britta Sweers

SOUNDSCAPE RESEARCH PUT INTO PRACTICE: THE EXPLORATION OF
SOUNDWALKS IN THE CITY OF BERN

Бритта Сверс

ПРОУЧАВАЊЕ ЗВУЧНИХ ПЕЈЗАЖА У ПРАКСИ:
ЗВУЧНА ИСТРАЖИВАЊА ГРАДА БЕРНА

15–37

Ivana Medić

YEARS OF SOUND LIVING: MIKSER FESTIVAL IN SAVAMALA (2012–2016)

Ивана Мегућ

ГОДИНЕ ДОБРОГ ЗВУКА: МИКСЕР ФЕСТИВАЛ У САВАМАЛИ (2012–2016)

39–57

Мојса Ковачић

OFFICIAL REGULATIONS AND PERCEPTUAL ASPECTS OF BELL RINGING

Мојса Ковачич

ЗВАНИЧНИ ПРОПИСИ И ЛИЧНИ ДОЖИВЉАЈ ЗВОЊАВЕ ЦРКВЕНИХ ЗВОНА

59–73

Marija Dumnić

HOW MUSIC AFFECTS SOUNDSCAPE: MUSICAL PREFERENCES IN SKADARLIJA

Марија Думнић

КАКО МУЗИКА УТИЧЕ НА ЗВУЧНИ ПЕЈЗАЖ: О МУЗИЧКИМ ПРЕФЕРЕНЦИЈАМА
У СКАДАРЛИЈИ

75–88

Ana Hofman, Srđan Atanasovski

SONIC MEMORY INTERVENTIONS AGAINST POLITICS OF URBAN SILENCING

Ана Хофман, Срђан Ајанасовски

ЗВУК И СЕЋАЊЕ КАО ИНТЕРВЕНЦИЈА ПРОТИВ ПОЛИТИКА УРБАНОГ УТИШАВАЊА
89–101

VARIA

Zorana Đorđević, Kristina Penezić, Stefan Dimitrijević

ACOUSTIC VESSELS AS AN EXPRESSION OF MEDIEVAL MUSIC TRADITION IN
SERBIAN SACRED ARCHITECTURE

Зорана Ђорђевић, Кристијина Пенезић, Стефан Димијријевић

АКУСТИЧКИ СУДОВИ КАО ИЗРАЗ МУЗИЧКЕ ТРАДИЦИЈЕ СРПСКЕ
СРЕДЊОВЕКОВНЕ АРХИТЕКТУРЕ

105–132

Erica Haskell

FUNDING FESTIVALS: BRINGING THE WORLD TO SARAJEVO

Ерика Хаскел

ФИНАНСИРАЊЕ ФЕСТИВАЛА: ДОВОЂЕЊЕ СВЕТА У САРАЈЕВО

133–149

Milena Medić

FROM PAIN TO PLEASURE: THE TROPING OF ELEGY IN THE RENAISSANCE
ITALIAN MADRIGAL

Милена Медић

ОД БОЛА ДО ЗАДОВОЉСТВА: ТРОПИРАЊЕ ЕЛЕГИЈЕ У РЕНЕСАНСНОМ
ИТАЛИЈАНСКОМ МАДРИГАЛУ

151–175

Katarina Tomašević

DRAGUTIN GOSTUŠKI AND THE SEMIOTICS OF MUSIC

Катарина Томашевић

ДРАГУТИН ГОСТУШКИ И МУЗИЧКА СЕМИОТИКА

177–197

Saša Božidarević

МОКРАЊАЦ У ДЕЛИМА НАСЛЕДНИКА – ОД ЦИТАТНЕ ИМИТАЦИЈЕ ДО ЦИТАТНЕ
ПОЛЕМИКЕ

Saša Božidarević

МОКРАНЈАС IN THE WORKS OF HIS SUCCESSORS – FROM THE CITATION
IMITATION TO THE CITATION POLEMICS

199–220

IN MEMORIAM

Мелиша Милин

Властимир Трајковић (Београд, 17. јуни 1947 – Београд, 4. јануар 2017)
223–226

НАУЧНА КРИТИКА И ПОЛЕМИКА / SCIENTIFIC REVIEWS AND POLEMIS

Dunja Njaradi

LIZ MELLISH AND SELENA RAKOČEVIĆ (EDS.), *METHODOLOGIES AND
WORLD ANTHROPOLOGIES: DANCE, FIELD RESEARCH, AND INTERCULTURAL
PERSPECTIVES. THE EASTER
CUSTOMS IN THE VILLAGE OF SVINIȚA. PANČEVO: KULTURNI CENTAR PANČEVA,*
2015 (ISBN 978-86-918261-1-6)
229–231

Dragana Stojanović

JELENA NOVAK, *POSTOPERA: REINVENTING THE VOICE-BODY.* ASHGATE,
SURREY, 2015 (ISBN 978-14-7244-10-34)
233–235

Selena Rakočević

LJUBICA AND DANICA JANKOVIĆ, *NARODNE IGRE, IX BOOK.* BELGRADE:
NATIONAL LIBRARY OF SERBIA, 2016, 352 PP, APPENDIX, DANCE NOTATIONS,
MUSICAL NOTATIONS, INDEX (ISBN 978-86-7035-387-9)
237–239

Бојдан Ђаковић

ИВАН МУДИ, *МОДЕРНИЗАМ И ПРАВОСЛАВНА ДУХОВНОСТ У САВРЕМЕНОЈ
МУЗИЦИ (IVAN MOODY, MODERNISM AND ORTHODOX SPIRITUALITY IN
CONTEMPORARY MUSIC).*
ESTONIA: ISOC M & SANU, 2014 (ISBN 978-952-99883-4-1)
241–247

Данка Лајић Михајловић

ЛИЗ МЕЛИШ (LIZ MELLISH), НИК ГРИН (NICK GREEN) И МИРЈАНА ЗАКИЋ,
*MUSIC AND DANCE IN SOUTHEASTERN EUROPE: NEW SCOPES OF RESEARCH AND
ACTION.* ФАКУЛТЕТ МУЗИЧКЕ УМЕТНОСТИ, БЕОГРАД 2016.
(ISBN: 978-86-88619-71-4)
249–252

Лиз Мелиш (LIZ MELLISH), Ник Грин (NICK GREEN) и Мирјана Закић
*MUSIC AND DANCE IN SOUTHEASTERN EUROPE: NEW SCOPES OF
 RESEARCH AND ACTION*

Факултет музичке уметности, Београд 2016. ISBN 978-86-88619-71-4

Зборник радова *Music and dance in Southeastern Europe: New scopes of research and action*, ново је, четврто по реду, издање које сведочи о раду Студијске групе за музику и плес Међународног савета за традиционалну музику (The International Council for Traditional Music – ICTM, the Study group on Music and Dance in Southeastern Europe). Симпозијум на који овај зборник реферира одржан је у Београду и Петници, у Србији, па је издавач, како је уобичајено, локални организатор скупа – Факултет музичке уметности у Београду. Пре свега велико интересовање етномузиколога и етнокореолога за учешће у раду ове студијске групе, а уз то и идеја да издање буде целовит документ догађаја, укључујући његов програм, фотографије и омаж Оливери Васић (1946–2015), има за резултат обимну књигу од 352 странице великог (А4) формата. Публиковано је 39 засебних радова и 8 радова из 3 симпозијумска панела, а излагања учесника скупа који нису припремили радове за зборник представљена су пријавним апстрактима. Теме којима су овом приликом истраживачи посветили пажњу и наслови потпоглавља јесу: „Импровизација у музици и плесу Југоисточне Европе” (“Improvisation in music and dance of southeastern Europe”), „Професионализација музике и плеса Југоисточне Европе” (“Professionalization of music and dance of Southeastern Europe”) и „Интердисциплинарност/постдисциплинарност у етномузикологији и етнокореологији” (“Inter/postdisciplinarity in ethnomusicology and ethnochoreology”).

Првој теми посвећено је 14 радова, чиме је и након сразмерно бројних разматрања импровизације као креативно-извођачког принципа у музици и плесу, потврђена њена неисцрпност. Овом приликом аутори су се посебно фокусирали на релацију импровизације и институционализације представљања, те на однос импровизације и извођачке формације – индивидуалног и колективног перформанса (Иванчић Дунин / Ivancich Dunin, Иванова-Ниберг / Ivanova-Nyberg, Грин / Green, Екен-Кучукакој / Eken-Küçükaksoy). Указано је на комплексност разматрања импровизације у односу на музичке и плесне врсте, жанрове, особености вокалних и инструменталних израза, на опште друштвене промене, али и на персоналне

квалитете и афинитете извођача (Влајева / Vlaeva, Кацаневаки / Katsanevaki, Радулеску / Radulescu, Оздинчер / Özdinçer, Тохумку / Tohumcu). У појединим радовима се аутори у већој мери него други задржавају на теоријском разматрању импровизације, шта она јесте или није у (регионалној) традиционалној музици и плесу (Пејчева / Peuceva, Грин, Кацаневаки). Док већина аутора пише на основу истраживачко-посматрачке перспективе, поједини радови доносе партиципаторска искуства и визуру (Кузман / Kuzman, Стојисављевић / Stojisavljević). Импровизација је разматрана на основу дескриптивно изнетих запажања, али и на основу структуралне анализе записа плеса и музике (Леваи / Lévai, Петак / Petac, Кацаневаки, Радулеску).

Друга тема је привукла далеко највећу пажњу – чак 23 рада у овом зборнику баве се професионализацијом музике и плеса. Аутори су широком палетом обрађених случајева одговорили на позив да се пажња посвети економском аспекту професионализације, па су из перспективе комодификације сагледаване професионализација извођаштва и стваралаштва (Беисингер / Beissinger, Мелиш / Mellish, Петковски / Petkovski), професионализација преноса знања (Ранковић / Ranković), фактори од утицаја на професионализацију одређених активности (Церибашић / Ceribašić). Разматрани су различити аспекти професионализације традиционалне музике и плеса у контексту дијахронијских промена (Ангелов / Angelov, Келеш и Доџан / Keleş and Doğan, Думнић / Dumnić, Б. Куртишогу / B. Kurtişoğlu, Гутиез / Gutiérrez, Шенер / Şener, Сумбул и Арсланташ / Sümbül and Arslantaş), указано је на поимање професионалности у традиционалном окружењу (Озбингил / Özbilgin), а дискутовани су и односи професионализације појединих актера у савременој пракси (Јовановић / Jovanović). Захваћена је проблематика рода (Д. Кучукебе / D. Küçükbebe), односа центра и периферије (М. Кучукебе / M. Küçükbebe), утицаја медија (Јилдиз / Yıldiz). У оквиру ове теме презентована су чак два панела, па је тема професионализације традиционалне музике и плеса у Србији разматрана на примерима реконтекстуализације плесних перформанса – њиховом приређивању за сцену (Бајић Стојиљковић / Bajić Stojiljković) и критеријумима квалификације професионалности у случају свирања на кавалу (Красин / Krasin). Поред тога, комплексно су сагледаване улоге професионалаца у националним ансамблима Хрватске и Македоније од здруженог тима истраживача из ових земаља. Указано је на околности и начин на који су професионалци допринели стандардизовању стила певања, односно репертоара као националног идентификатора (Ћалета / Ćaleta, Стојкова Серафимовска / Stojkova Serafimovska), а потом и на професионализацију преноса плесног знања које води ка професионалном извођаштву (Нијемчић / Niemčić, Опетческа-Татарчевска / Opetcheska-Tatarchevska).

Најмањи број истраживача је прилоге посветио промишљању о својим дисциплинама у светлости интердисциплинарности, односно постдисциплинарности – њих десет. Ипак, допринос теми је значајан, с обзиром на то да се ради о комплексним разматрањима интеракција

више друштвених и хуманистичких наука (социологије, антропологије, филозофије, политикологије, лингвистике, културологије, музикологије) са пољима етномузикологије и етнокореологије. Конкретније, у фокусу су били потенцијали етнометодологије, кинестезије, теорија афекта, теорије интонације, концепата (музичких) заједница, (музичке) сцене и друге тачке сусрета тих наука и студија музике и плеса (Куртишоглу / Kurtişoğlu, Њаради / Njaradi, Живчић / Živčić, Зорић / Zorić, Шугерман / Sugarman). Дискутовања концептуалних и методолошких питања истраживања плеса вођена су у правцу сагледавања етнокореологије као својеврсне „интердисциплине” (Ракочевић / Račković), а „нове етномузиколошке алијансе” биле су предмет пажње панела који се у зборнику представља радовима посвећеним (етномузиколошкој) семиотици (Закић / Zakić) и преиспитивању епистемолошког оквира етномузикологије у циљу њеног (јаснијег) успостављања као интервенцијске праксе (Ненић / Nenić). Истакнута је вредност нових медија за музичку антропологију детериторијализованог Балкана (Димов / Dimov), а указано је и на мултифункционалност плесне праксе (Хнараки и Алигизакис / Hnaraki and Aligizakis).

Број прилога по темама одсликава не само афинитете истраживача, већ и актуелност тема на основу савремених музичких и плесних пракси као фактора обликовања истраживачких политика. Другим речима, специјализација различитих актера – извођача, стваралаца, педагога и комерцијализација њихових делатности, али и опште економске околности успостављене институционалним утицајима, све су значајније теме у односу на савремени живот традиционалног плеса и музике и њихову одрживост. Тако и овај зборник носи снажан печат идеологија, политика и економија времена у коме је настао.

Уредници Лиз Мелиш, Ник Грин и Мирјана Закић, следећи конвенцију примењивану у претходним публикацијама ове студијске групе, радове су устројили према ауторима – алфаветски. Тако је изостала назнака додатне корелативности прилога, каква је сугерисана груписањем излагања у оквиру сесија на самом симпозијуму, те се чини да ову праксу треба ревидирати за наредне прилике у правцу уобличавања (поли)тематског зборника.

Сложеност издања као документа догађаја има вредност не само као зборник радова, дакле као непосредан траг о појединачним искуствима, промишљањима, резултатима истраживања етномузиколога и етнокореолога, већ и као сведочанство утицаја Савета (ICTM-а) на историјат ових дисциплина. Скупови студијских група, посебно регионалног профила, каква је ова за Југоисточну Европу, прилике су да се успоставе (или рехабилитују) професионални контакти, да се укрсте „инсајдерске” и „аутсајдерске” перспективе, да се упореде политике и праксе „локалних” и „мејнстрим” истраживања. Тако посматрано учача се и питање односа врсте и доприноса издања, зборника радова базираних на излагањима са скупова и уобличених само на основу дискусија (Proceedings), какви практично представљају директнији одраз ауторских позиција у науци, насупрот

издањима ревидираних радова с потенцијално значајнијим присуством визура и искустава уредника и рецензената као ауторитета. Амбивалентност ефекта рецензирања јасно се уочава поређењем доприноса формирању научног подмлатка кроз унапређење текстова младих или непрофесионалних истраживача, са вредношћу представљања „аутономних”, „нерецензираних” резултата истраживања као вида легитимисања вишеструкости приступа и материјализовања (научних) интегритета (сходно постмодерним тенденцијама). Ово се испоставља додатно важним у односу на формално, институционално вредновање резултата истраживања у различитим националним оквирима, па тако у Србији овакви зборници имају мању вредност у односу на рецензиране тематске зборнике. У том смислу се ова дигресија у односу на критички приказ зборника у ужем смислу треба читати као допринос критици ауторитарности у домену продукције знања и поштовању оваквих, свеобухватних издања.

Данка Лајић Михајловић

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

78

МУЗИКОЛОГИЈА : часопис Музиколошког
института САНУ = Musicology : journal of the Insti-
tute of Musicology SASA / главни и одговорни
уредник = editor-in-chief Ивана Медих. - 2001, бр. 1-
. - Београд : Музиколошки институт САНУ, 2001-
(Београд : Skripta Internacional). - 25 cm

Полугодишње. - Текст на срп. и више светских
језика. - Друго издање на другом медијуму:
Музикологија (Online) = ISSN 2406-0976
ISSN 1450-9814 = Музикологија
COBISS.SR-ID 173918727
